

Status

Openbaar

Datum vergadering Gedeputeerde Staten

21 maart 2023

Eindtermijn

n.v.t.

Onderwerp

Plaggen voor natuurontwikkeling

Advies

1. Vast te stellen de GS-brief aan PS over de afwegingen ten aanzien van plaggen voor natuurontwikkeling, inclusief de notities die als bijlagen bij de brief zijn gevoegd.
2. Ter bevestiging aan partijen in te nemen het standpunt dat plaggen ingezet kan worden in natuurontwikkelingsprojecten, mits dat noodzakelijk is vanuit de argumenten zoals toegelicht in de notitie 'Afwegingen plaggen voor natuurontwikkeling'.
3. Vast te stellen de publiekssamenvatting over de afwegingen ten aanzien van plaggen voor natuurontwikkeling.

Besluit GS

Vastgesteld met een machtiging voor de portefeuillehouder om in de brief aan Provinciale Staten:

- De motivatie te verduidelijken waarom plaggen noodzakelijk is in gebieden waarin bodemdaling ook een uitdaging is;
- Te verduidelijken dat niet alles wat in de notitie staat nodig is, zoals het plaggen tot 40 cm.

Bijlagen

- GS-brief aan PS over Afwegingen plaggen voor natuurontwikkeling;
- Memo Afwegingen plaggen voor natuurontwikkeling
- Notitie broeikasgassen Bodegraven Noord.
- Kwalitatieve beoordeling van effecten van het inrichtingsplan Bodegraven-Noord op broeikasgasemissies uit de landbouw en natuur.

1 Toelichting voor het College

In het kader van de realisatie van het Natuur Netwerk Nederland (NNN) wordt in Zuid-Holland in totaal ongeveer 5.800 ha natuur ontwikkeld. Uiterlijk in 2027 moet het netwerk gerealiseerd zijn. Het NNN is ondersteunend aan de Natura 2000-opgaven, en moet daarom aan bepaalde eisen voldoen voor wat betreft natuurtypen en de kwaliteit daarvan. Dit is ook in lijn met de opgaven vanuit het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG).

In de meeste gevallen wordt binnen het NNN natuur gerealiseerd door het beheer, en soms door het watersysteem aan te passen. Het gaat bijvoorbeeld om het stoppen of verminderen van bemesting, op een ander tijdstip maaien of een meer natuurlijk peilbeheer. Voor een beperkt aantal zwaardere natuurdoelen, waaronder nat schraalland en vochtig hooiland, zijn meer ingrijpende maatregelen, zoals plaggen, noodzakelijk om de opgave te kunnen realiseren. Het betreft een oppervlak van hooguit een paar honderd hectare (van ca. 5.800 ha NNN). Plaggen is dus eerder uitzondering dan regel.

Bij een aantal betrokken gebiedspartijen, en met name bij agrariërs, zijn er zorgen over plaggen. Dat komt onder andere vanwege het (onomkeerbare) effect van plaggen op de grondwaarde. Bovendien worden er in agrarisch gebied veel ingrijpende maatregelen om de bodemdaling te beperken (al is het maar enkele mm/jaar). Dit heeft vaak ingrijpende gevolgen voor de bedrijfsvoering. Als er dan met plaggen soms wel 20-25 cm in één keer wordt verwijderd, leidt dit begrijpelijkerwijs tot twijfels over nut en noodzaak.

Op 9 november 2022 is in de vergadering van Provinciale Staten gesproken over de begroting en najaarsnota. Tijdens de vergadering is ook gesproken over natuurontwikkeling. Gedeputeerde Potjer heeft daarbij de volgende toezegging gedaan: "Gedeputeerde Potjer zegt toe om PS de afwegingen bij het afplaggen ten behoeve van natuurontwikkeling te delen inclusief de mogelijke klimaateffecten. Gedeputeerde Potjer zal daarbij ook ingaan op de proef bij Kampina en het onderzoek bij Bodegraven Noord bijvoegen". Daarnaast zijn er op 16 januari 2019 statenvragen gesteld over "Effecten voor het klimaat bij verschillende natuuropgaven en vernatting van veengronden". Deze zijn op 12 februari 2019 beantwoord in lijn met voorliggende notitie.

Vanwege de directe relatie met plaggen, is in de notitie tevens een paragraaf opgenomen over hoe plaggen zich verhoudt tot de kabinetsbrief 'Bodem en water sturend' die op 25 november naar de Tweede Kamer is gestuurd.

Kort samengevat leidt de notitie tot de volgende conclusies:

1. **Plaggen voor natuurontwikkeling is de uitzondering, niet de regel.** Plaggen wordt alleen ingezet op locaties en voor natuurtypen waarvoor dat nodig is. Vanuit de meeste natuurtypen kunnen worden ontwikkeld zonder af te plaggen. Voor een beperkt aantal doelen (in het veenweidegebied nat schraalland en vochtig hooiland; elders bijvoorbeeld ook in natte duinvalleien) is plaggen vaak noodzakelijk om aan de opgave te voldoen. Het betreft hooguit enkele honderden hectaren.
2. **Plaggen is vaak noodzakelijk om de gewenste (specifieke) natuurdoelen te halen.** Plaggen is nodig om binnen een bepaalde tijd (ca. 10-12 jr) de juiste bodemcondities te realiseren (fosfaat, buffering, niet veraard veen), voldoende hoge grondwaterstanden te realiseren en zodat een robuust water- en natuurbeheer kan worden gevoerd. Er zijn alternatieven voor plaggen (maaien en afvoeren, uitmijnen), maar met name op voormalige landbouwgronden zijn die vaak niet toepasbaar. Dat komt doordat de ontwikkeltijd vaak te lang is, in

onvoldoende mate de juiste bodemcondities en/of hydrologie gerealiseerd kunnen worden en omdat een sterk 'versnipperde' inrichting niet duurzaam beheerbaar is vanuit natuur- en waterbeheer. In de lopende projecten is hiervoor een zorgvuldige afweging gemaakt, waarbij ook rekening wordt gehouden met kosteneffectiviteit (op welke manier krijgen we op relatief korte termijn de hoogste kwaliteit natuur). Waar mogelijk worden alternatieven wel ingezet, bijvoorbeeld wanneer het gaat om wat voedselrijkere natuurtypen, zoals kruiden- en faunarijk grasland.

3. **Plaggen is in lijn met het Rijksbeleid 'Bodem en Water sturend'**. Rijksbeleid is erop gericht om afgraven van grond te beperken met als doel een vitale bodem. Plaggen voor natuurontwikkeling heeft eveneens als doel een vitale bodem. Conform Rijksbeleid wordt hier altijd een zorgvuldige afweging in gemaakt en wordt afgegraven grond zoveel mogelijk lokaal (meestal binnen project) verwerkt.
4. **Plaggen is in lijn met het klimaatbeleid**. Hoewel na plaggen tijdelijk een toename van broeikasgasemissies kan optreden, is het netto effect op broeikasgasemissie na inrichting positief.

Ondanks dat deze conclusies met wetenschappelijk onderzoek kunnen worden onderbouwd, bestaat er een risico dat in de gebiedsprocessen de afwegingen om te plaggen wederom of alsnog ter discussie worden gesteld. Dat risico kan (deels) worden ondervangen doordat GS hier een duidelijk standpunt over innemen. De projectleiders NNN uit de diverse gebieden en de gebiedsregisseurs hebben aangegeven dat een duidelijke conclusie en standpunt noodzakelijk zijn om langdurige discussies en vertraging in de uitvoering te voorkomen.

In de bijgevoegde notitie wordt dus ook ingegaan op de effecten van plaggen op klimaat. Uit de notitie blijkt dat plaggen kan leiden tot een kortdurende piek (maximaal enkele jaren, en soms treedt er zelfs geen piek op) van CO₂ emissie. Op de wat langere termijn leidt afplaggen en de daarmee gepaard gaande vernatting tot een verlaging van broeikasgasemissies. Wanneer tegelijkertijd gestopt wordt met bemesting wordt het positieve effect versterkt.

Financieel en fiscaal kader

Totaalbedrag exclusief BTW	: € 0,00
Programma	: Ambitie 5 - Versterken natuur in Zuid-Holland
Financiële risico's	: Er zijn geen financiële risico's.

Juridisch kader

Niet van toepassing.

2 Voorafgaande besluitvorming

Zie onder toelichting. Stukken zijn opgesteld naar aanleiding van een toezegging van gedeputeerde Potjer. Over dit onderwerp zijn eerder ook Statenvragen gesteld.

3 Proces

De verschillende notities zijn opgesteld naar aanleiding van vragen vanuit de gebiedsprocessen en vergelijkbare vragen in PS.

4 Participatie en rolneming

De notitie en het standpunt daarover van GS zijn zeer belangrijk in de gebiedsprocessen rondom de inrichting van het Zuid-Hollands Natuurnetwerk, en daarmee ook voor de gebiedsprocessen vanuit NPLG.

5 Communicatiestrategie

Naast de verzending van de brief aan Provinciale Staten en het publiceren van de publiekssamenvatting, zullen de stukken ook gedeeld worden met de betrokken gebiedspartijen. De notitie dient tevens als kader voor toekomstige inrichtingsprojecten waarbij plaggen aan de orde kan zijn.